

11th International Conference on Language , Literature , Culture and History Studies

تحلیل مضامین افسانه‌ای فرهنگ عامه در نگاره‌های سقافارهای قاجاری مازندران

مرجان مسقطیان

کارشناسی ارشد پژوهش هنر

معلم هنر استان مازندران

چکیده

بخش عظیمی از فرهنگ و ادب عامه هر ملت، افسانه‌های آن می‌باشد. افسانه‌ها به جهت وابستگی به وقایع اجتماعی منبع مهمی برای مطالعه ساختارها و نظام‌های فرهنگی به شمار می‌آیند چرا که آینه تمام نمای رنج‌ها، آرزوها و نیازهای بشری هستند. سقافارها سازه‌ای چوبی و چهارگوش، گونه‌ای از معماری بومی و مذهبی منطقه مازندران برای برپایی مراسم عزاداری حضرت ابوالفضل (ع) می‌باشند که از حیث معماری و آرایه‌ها شبیه هم هستند و رواج آنها مربوط به دوره قاجار است. یکی از آرایه‌های تزئینی بکار رفته در سقافارها نقاشی‌ها یا باموضوعات مذهبی و غیرمذهبی می‌باشند، که تقریباً تمامی سقف بنا را می‌پوشانند. که مقاله حاضر به چگونگی نقش افسانه‌های فرهنگ عامه در تکوین نگاره‌های سقافارها می‌پردازد و هدف آن دستیابی به مضامین پیدا و پنهان افسانه‌ها در نگاره‌ها و بررسی میزان گرایش مردم مازندران به آنها در عصر قاجار می‌باشد. از این رو ابتدا به اوضاع اجتماعی، فرهنگی و مذهبی عصر قاجار و اشاره ای خواهیم داشت سپس توضیحاتی پیرامون سقافارهای مازندران ارائه و بعد مفاهیم فرهنگ عامه و افسانه بیان می‌شود و در ادامه نگاره‌های سقافارها بر مبنای انواع افسانه‌های تمثیلی، پریان، عاشقانه و پهلوانی مورد تحلیل قرار خواهند گرفت. نیل به این هدف به صورت کتابخانه‌ای و میدانی و با روش تحلیلی- تطبیقی تحقق می‌یابد. نتیجه این است که مضامین افسانه‌های عامه به نحوی در نگاره‌های سقافارهای مازندران یافت می‌شود و نقاشی‌ها با گزینش هدفمند و بازآفرینی تصویری افسانه‌ها به جهت یادآوری فضایل اخلاقی و آرزوهای فردی چون شجاعت، هوشیاری، مبارزه با ظلم، آزادی خواهی و ... جهت بیداری روان جامعه می‌کوشد و هم زبان گویای بسیاری از خرافات عصر خویش است.

واژگان کلیدی: سقافارها، نگاره‌ها، افسانه، فرهنگ عامه